

IDROTT OCH SPEL

Inledning

Den statliga idrottspolitiken syftar till att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa att stödja en fri och självständig idrottsrörelse byggd på ideellt engagemang att ge kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning. Frågor om idrott och spel ligger inom Kulturdepartementets ansvar. *Idrottsstödsutredningen* har hösten 2008 lämnat sitt utredningsbetänkande. Utvärderingsresultaten av effekterna av statsbidragen bör enligt utredningen leda till en idrottspolitisk nyorientering med syftet att nå bredare och nya grupper. Det statliga stödet har således främst varit inriktat på de nationella förbunden medan landstingen gett bidrag till RF:s distriktsförbund och kommunerna ansvarat för offentligt stöd till det lokala föreningslivet. I kommuner finns idrottspolitiska program, fritidspolitik, folkhälsoarbete.... *Ungdomsstyrelsen...*

Statsanslag har varit den ”traditionella” formen av statligt stöd till idrottsrörelsen medan alternativ till traditionella statsanslag är att koppla idrottsrörelsens offentliga finansiering till statens intäkter från spelmarknaden. Den statliga spelpolitiken syftar till att.. en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen värnas genom att efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Ambitionen är att motverka ett överdrivet spelande, som kan leda till spelberoende. Överskottet från spel ska gå bland annat till folkrörelserna och hästsporten. Den svenska spelregleringen bygger på principerna att endast vissa aktörer får anordna lotterier, att anordnande kräver tillstånd och att verksamheten står under offentlig tillsyn. Tillståndsgivning och tillsyn hanteras av kommuner, länsstyrelser och *Lotteriinspektionen*, som är central förvaltningsmyndighet på spelområdet. Även regeringen svarar för tillståndsgivning, bland annat när det gäller *Svenska Spel* och *Trav och Galopp* (ATG).

Idrott och motion

Idrotts-Sverige består av 21 distriktidrottsförbund (DF), 68 specialidrottsförbund (SF), ca 750 specialdistriktidrottsförbund (SDF) samt 22 000 idrottsföreningar. *Riksidrottsförbundet* (RF) är en paraplyorganisation för hela den svenska idrottsrörelsen. Det innebär att RF:s främsta uppgift är att stötta medlemsförbunden och företräda idrottsrörelsen i kontakter med myndigheter, politiker, m.fl. I RF:s organisation ingår 68 specialidrottsförbund och Riksidrottsförbundets utvecklingscentrum. 3 miljoner medlemmar fördelade på drygt 20 000 föreningar att fungera måste verksamheten spridas över hela landet. Idrotts-Sverige är därför uppdelat i 21 distrikt. tväridrottslig forskning inom medicin, fysiologi, sociologi, beteendevetenskap m.m. Detta sker i samarbete med Centrum för Idrottsforskning, Idrottshögskolan i Stockholm. *Sve- riges Olympiska Kommitté* (SOK), är den högsta instansen för olympiska frågor inom den svenska idrottsrörelsen. Bidrag för förberedelser och deltagande i olympiska spel (14 milj kr) samt medel för talangutveckling av elitidrottare (23 milj kr) enligt en överenskommelse mellan SOK, näringslivet och regeringen. Studieförbundet *SISU Idrottsutbildarna* har 21 distrikt runt om i landet som arbetar med att utveckla de idrottsföreningar som finns runt om i Sverige. Det finns fem former för vår verksamhet: lärgrupper kurser föreläsningar utvecklingsarbeten kulturprogram

Det statliga idrottsstödet utveckling 1997–2008 (MSEK)

År	Anslag till idrotten	Bidrag via Svenska Spel	Summa
1997	480,2	55,0	535,2
1998	483,2	55,0	538,2
1999	470,2	110,0	580,2
2000	462,2	153,0	615,2
2001	457,2	260,0	717,2
2002	455,2	423,2	878,4
2003	454,7	766,7	1 221,40
2004	448,2	867,5	1 315,70
2005	448,2	1014,6	1 462,80
2006	455,6	1019,5	1 475,10
2007	445,6	1216,1	1 661,70
2008	445,6	1394,0	1 839,60

Källa: Föreningsfostran och tävlingsfostran SOU 2008:59

Det enskilt största stödet till idrottsrörelsens verksamhet är dock något helt annat och består av de många medlemmarnas frivilliga och oavlönade arbete. medlemmars direkta ekonomiska stöd i form av medlems- och träningsavgifter. Enligt en studie utförd av RF 2003 utgjorde dessa närmare 30 procent av en genomsnittlig lokal idrottsförenings totala intäkter. Uppräknat handlar det om strax över 3,7 miljarder kronor per år. Evenemang och tävlingar ger inkomster i form av publikintäkter, startavgifter och försäljning av olika slag. Enligt RF:s studie uppgick detta till cirka 12 procent av de lokala föreningarnas. Enligt RF:s egna beräkningar uppgår idrottsrörelsens sponsrings- och reklamintäkter till drygt en miljard kronor årligen,

Enligt en studie av Svenska Kommunförbundet från 2003 De totala kontantbidragen uppskattades till 1,3 miljarder kronor varav merparten, cirka en miljard kronor, tillföll idrottsföreningar. En andra kommunal stödform är olika former av dolda subventioner, liktydigt med föreningslivets fria eller rabatterade nyttjande av lokaler, utrustning och material. Detta stöd uppskattades av Kommunförbundet till mellan 4 och 4,5 miljarder kronor per år, varav idrottens del uppgick till cirka 3,5 miljarder kronor.

Uppskattning av intäkter inom Idrotts-Sverige. Miljarder kr

Intäkter	Mdr kr
Statliga bidrag	1,4
Bidrag via Svenska Spel	1,8
Medlems- och träningsavgifter	3,7
Sponsring o reklam	1,0
Kommunala kontantbidrag	1,3
Kommunala subventioner	3,5
Landsting, stöd till distrikt	0,1
Publikintäkter	3,2
Summa	16,0

Källa: Föreningsfostran och tävlingsfostran SOU 2008:59. Bearbetning

RIKSIDROTTSFÖRBUNDETS MEDLEMSFÖRBUND 2007

	Antal medlemmar	Antal föreningar		Antal medlemmar	Antal föreningar
Akademisk Idrott	76 757	71	Innebandy	199 291	1 150
Amerikansk fotboll	7 446	76	Ishockey	63 031	643
Badminton	33 404	267	Issegling	12 000	47
Bandy	75 000	310	Judo	16 694	161
Bangolf	6 688	113	Kanot	18 990	118
Baseboll	970	52	Klättring	6 164	66
Basketboll	110 000	389	Konståkning	14 934	127
Biljard	1 544	45	Korpen	158 600	
Bilsport	112 497	472	Landhockey	1 522	14
Bob och rodel	4 945	16	Motorcykel	147 262	598
Bordtennis	49 574	753	Mångkamp	18 300	99
Boule	15 000	286	Orientering	97 000	617
Bowling	33 661	838	Racerbåt	2 600	54
Boxning	12 095	146	Ridsport	184 660	957
Brottning	17 200	164	Rodd	6 498	62
Budo och kampsport	42 912	788	Rugby	3 091	50
Bågskytte	6 726	157	Segling	129 000	429
Casting	6 256	59	Simning	118 386	333
Curling	4 714	70	Skidor	182 738	1 589
Cykel	45 000	241	Skidskytte	8 000	72
Danssport	35 599	155	Skolidrott	328 434	1 649
Draghund	17 000	90	Skridsko	21 119	67
Dragkamp	991	26	Sportdykning	9 181	209
Dövas IF	55 966	49	Sportskytte	80 640	726
Flygsport	26 262	402	Squash	4 673	62
Fotboll	5 097	3 380	Styrkelyft	30 000	156
Friidrott	396 000	957	Taekwondo	7 833	168
Frisbee	4 900	60	Tennis	102 230	510
Fäktning	4 207	44	Triathlon	5 000	103
Golf	595 000	471	Tyngdlyftning	20 973	87
Gymnastik	248 565	1 258	Varpa	1 500	52
Gång	26 910	127	Vattenskidor	7 400	75
Handboll	110 000	523	Volleyboll	8 968	204
Handikapp	35 600	483	Summa	5 241 198	24 600

Källa: Riksidrottsförbundet

Idrottsutbildning: Antal arrangemang och studiecirkel

År	Arran- gemang	Timmar
2001	59 942	1 312 152
2002	65 588	1 414 980
2003	69 755	1 485 306
2004	79 045	1 623 356
2005	72 638	1 446 526
2006	68 826	1 339 326
2007	69 002	1 311 187

Källa: SISU Idrottsutbildarna

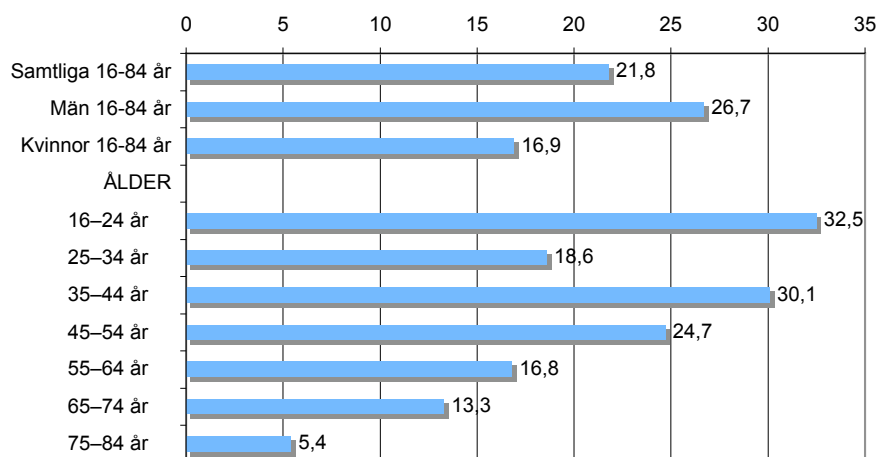
Fritids- och idrottsanläggningar

Badhus/simhallar	424
Ishallar	273
Fritidsgårdar	1 350

Källa: Om kultur- och fritidssektorena Service och utbud SKL 2003

Uppskattningsvis finns enligt SKL det i Sveriges kommuner uppemot 30.000 fritids- och idrottsanläggningar av olika slag. Totalt sett så delas driften av fritidsanläggningar relativt lika mellan kommun och föreningar. Kommunerna äger lite mer än hälften av det lokala anläggningsutbudet och föreningslivet driver å andra sidan lite mer än hälften av anläggningarna.

Besökt idrottsevenemang mer än 5 ggr senaste 12 månaderna. Personer 16–84 år

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Besökt idrottsevenemang (2006) mer än 5 ggr senaste 12 månaderna. Personer 16–84 år
Redovisning efter ålder, hushållstyp, utländsk bakgrund, socioekonomisk grupp och H-region. Procent

HUSHÅLLSTYP

Ensamstående utan barn	20,6
Ensamstående med barn	25,5
Sammanboende utan barn	16,4
Sammanboende med barn	30,2

UTLÄNDSK BAKGRUND

Utrikes födda	13,8
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	23,8

SVENSK BAKGRUND

Inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder	25,1
Inrikes födda med två inrikes födda föräldrar	22,6

SOCIOEKONOMISK GRUPP

Samtliga arbetare	21,3
Ej facklärd arbetare	19,9
Facklärd arbetare	23,1
Samtliga tjänstemän	20
Lägre tjänstemän	22,5
Tjänstemän mellannivå	21,4
Högre tjänstemän	15,1
Företagare	27,1
Jordbrukare	10,7
Studerande	28,7
Förvärvsarbete minst 16 tim/v	..
Hemarbetande	21,4
Förtidspens/långvarigt arbetslösa	..
Ålderspensionärer	..

H-REGION

H1 Stockholm	17,2
H2 Göteborg/Malmö	20,2
H3 Större städer	24,1
H4 Södra mellanbygden	24,6
H5 Norra tätbygden	19
H6 Norra glesbygden	20,4

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

. = Ej tillgänglig uppgift

.. = Uppgift allför osäker för att redovisas

Medlemskap och aktiviteter 2000 inom idrottsföreningar

Procent personer 16-84 år

Med i någon förening	För- troende- uppdrag	Övriga aktiva med- lemmar	Passiva med- lemmar	Summa med- lemmar
Idrottsförening	6,7	9,9	14,5	31,1
därav: inom lagidrotter	4,1	5,6	9,3	19,1
övriga idrotter	2,8	5,2	7,2	15,2

Källa: Föreningslivet i Sverige under 1990-talet. Rapport 98 i serien Levnadsförhållanden. SCB

Nästan hälften av landets knappt sju miljoner invånare mellan sju och sjuttio år är med i en idrottsförening (enligt Statens statistiska centralbyrå, SCB). Av dessa är cirka två miljoner aktiva utövare. Cirka 650 000 ägnar sig åt tävlingsidrott på skiftande nivåer och ungefär 7 000 kan sägas höra till eliten, d v s tävlar på nationell mästerskapsnivå

Andel (%) motionsutövare i olika åldrar –aktivitet minst en gång per vecka*

Åldersgrupp	Män	Kvinnor	Totalt
17–14	91	90	91
15–19	86	90	88
20–29	65	76	71
30–39	63	70	66
40–49	62	78	70
50–59	59	82	70
60–70	70	81	76

*Aktiviteten ska överstiga 20 minuter per tillfälle.
Källa: SCB, 2007

Andel (%) motionsutövare*

	Män	Kvinnor	Totalt
Minst 5 gånger/vecka	16	20	18
3–4 gånger/vecka	24	29	27
1–2 gånger/vecka	28	30	29
1–3 gånger/månad	9	8	8
Mera sällan	9	6	8
Aldrig	13	7	10
Totalt	100	100	100

*Aktiviteten ska överstiga 20 minuter per tillfälle.
Källa: SCB, 2007

Andel (%) som tränar/tävlar i idrott*

Åldersgrupp	Män	Kvinnor	Totalt
17–14	63	60	62
15–19	51	49	50
20–29	30	18	24
30–39	24	11	17
40–49	18	7	12
50–59	11	4	8
60–70	7	3	5
Totalt	28	16	21

*Med tävling avses medverkan i någon form av organiserat seriesystem eller arrangerad individuell tävling. Personer i 1 000-tal.
Källa: SCB, 2007

Spel och lotterier

Sedan början av 1990-talet har idrottsrörelsen blivit allt mer beroende av intäkter från den svenska spelmarknaden. Enbart från Svenska Spel kommer 2005 års utdelning till Riksidrottsförbundet att överstiga en miljard kronor. Därtill genererar BingoLotto i runda tal en halv miljard kronor årligen till landets många lokala idrottsföreningar.

Bingolottos utveckling,omsättning miljoner kr

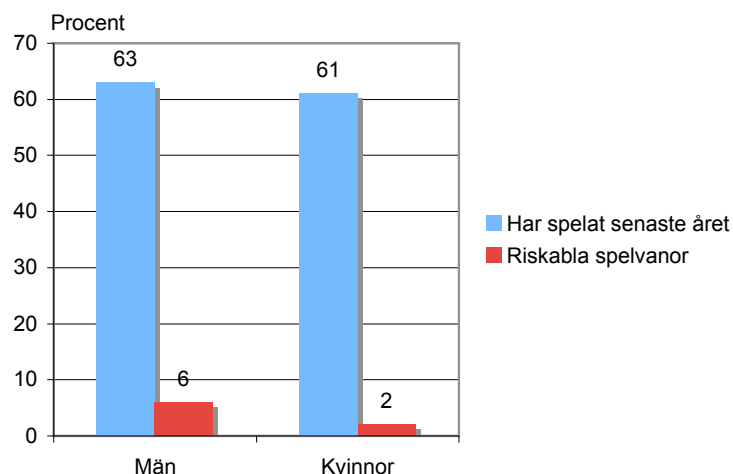
År	Omsättning	Återbetalning till föreningar
1991	32	13
1992	854	350
1993	2360	968
1994	2 498	1 024
1995	2997	1229
1996	3 108	1 274
1997	3 180	1 304
1998	2 803	1 149
1999	2 639	1 082
2000	2666	1 093
2001	2 935	1 203
2002	2790	1 144
2003	2 180	894
2004	1637	671
2005	1 257	515
2006	1 064	436
2007	958	393

Källa: Lotteriinspektionen

Enskilda svenska spel, omsättning

	2006	2007	Föränd- ring %
Jack och Miss Vegas	6811	7 093	4
V75	4141	4 292	4
Triss	3147	3 308	5
Lotto	2350	2 532	8
Oddset	2112	2 440	16
Dagens Dubbel	1911	1 988	4
Vinnare,Plats	1562	1 672	7
Bingo	1503	1 500	0
Keno	1322	1 337	1
V65	1185	1 186	0
Bingolotto	1064	958	-10
Postkodlotteriet	307	921	200
V64	824	826	0
Stryktipset	790	794	1
Joker	691	728	5

Källa: Lotteriinspektionen

Spelvanor, 16-84 år, 2007

Not: Riskabla spelvanor har definierats utifrån tre enkätfrågor som handlar om förhållningssättet till sitt spelande: Hur många gånger har du under de senaste 12 månaderna ... a) försökt minska ditt spelande? b) Känt dig rastlös och irriterad om du inte kunnat spela? C) ljugit om hur mycket du spelat?

Källa: Nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor, Statens folkhälsoinstitut.

Med spel menas t.ex. trisslott, bingolotto, kasinospel, tips, spel på hästar eller liknande och spel om pengar över Internet såsom poker eller vadslagning. Det var något vanligare bland män än bland kvinnor att ha spelat någon gång under det senaste året. Riskabla spelvanor var dock betydligt vanligare bland män.

Reviderad version 2009-01-05